

มาตรการกฎหมายควบคุมเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ของประเทศไทยจากอดีตสู่
ปัจจุบัน

ดร.เชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล

ผู้อำนวยการโครงการสำนักงานส่งเสริมการวิจัยกฎหมายการแพทย์

สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

กฎหมายที่ใช้บังคับในอดีต (ก่อนพระราชบัญญัติ สุรา พ.ศ.2493)

1. มังรายศาสตร์

“หลักเจ้าเรือน ตามวัฒนธรรมโบราณ เจ้าเรือน
จะต้องรับผิดชอบญาติที่มาหาสู่หรือผู้อื่นที่มาช่วยงาน หรือที่
เจ้าเรือนชวนมากินเหล้าอยู่จนตึกด้วยการพามาส่งหรือชวน
นอนค้างหากฝ่าฝืนถูกฆ่าตายระหว่างทาง เจ้าเรือนต้อง
รับผิดชอบชดใช้ค่าคน”

2. กฎหมายลักษณะพิจารณาอำนาจและธรรมเนียมธรรมเนียม

“การทำผิดของฆราวาส ในการเรียกค่าสินไหม
ทดแทนให้พิจารณาจากการควบคุมสติของผู้มาเป็นสำคัญ”
บทบัญญัติดังกล่าว ถือเป็นการพิจารณาจากเจตนา
ของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ

3. กฎหมายตราสามดวง

แม้สังคมในสมัยก่อนจะไม่มี การกล่าวถึงความรับผิดชอบ
ของผู้กระทำขณะมีนเมาไว้โดยตรง แต่ก็มีความ
บัญญัติว่า

“ความมีนเมา เป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับเมื่อเมามาแล้ว
กระทำความผิด อาจมีโทษหรือถูกทำร้ายบาดเจ็บหรือถึง
ตายได้ โดยกฎหมายไม่คุ้มครองให้”

4. ประกาศว่าด้วยคนเสพสุราในวันสงกรานต์

จ.ศ.1219 (พ.ศ.2401)

เป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำ
ของผู้เสพสุราที่มึนเมาและอาจจะกระทำความผิดขึ้นได้ โดย
ให้ผู้เป็นเจ้าของหน้าบ้านจับเอาตัวไปส่งกรมพระนครบาลเสีย
อันเป็นการตัดมิให้มีโอกาสที่จะกระทำความผิดก่อเรื่องทะเลาะ
วิวาทตีรันฟันแทงกันขึ้น

5. กฎหมายภาษีชั้นใน จ.ศ.1249 (พ.ศ.2431)

ควบคุมการเก็บภาษีสุรา

- ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานเป็นผู้พิจารณาออกหนังสือใบอนุญาตสำหรับการทำและการค้าสุรา ที่จะตั้งขึ้นในตำบลที่อยู่ในเขตท้องที่เป็นแห่ง ๆ
- การเก็บภาษี ให้นายอากรชั้นใน เป็นผู้ทำการเก็บภาษีสุราตามอัตราที่กฎหมายกำหนด

กฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน

- การควบคุมการผลิตและนำเข้า ได้แก่

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493

การผลิตสุรา ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรเกินกว่าหนึ่งลิตรต้อง
ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต

การใช้สุราทำสินค้า ต้องได้รับใบอนุญาตจาก
เจ้าพนักงานสรรพสามิต

- การควบคุมการจำหน่าย

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493

 การขายสุรา ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต

 ต้องไม่ขายสุราแก่เด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

 กำหนดเวลาขายสุรา ขายสุราได้เฉพาะภายในเวลา 11.00-14.00 น.
และเวลา 17.00-24.00 น.

 กำหนดสถานที่ห้ามจำหน่ายสุรา ต้องไม่ขายในบริเวณสถานศึกษา
หรือศาสนสถาน ในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งบริเวณ
ต่อเนื่องติดกับสถานที่ดังกล่าว

- ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253

วันที่ 16 พฤศจิกายน 2515

 ห้ามผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุราในกำหนด
เวลาห้ามจำหน่ายสุรา

 ห้ามผู้รับใบอนุญาตยอมให้ผู้มีอาการเมาสุราจนประพฤติก
วุ่นวายหรือครองสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถานที่ขายสุราระหว่าง
เวลาเปิดทำการจำหน่ายสุราให้แก่ลูกค้าที่มีอาการเมาสุราจนประพฤติก
วุ่นวายหรือครองสติไม่ได้แล้ว

พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2509

 สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย และบริการโดยมีผู้บําเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้า ให้เปิดทำการได้ระหว่างเวลา 11.00 — 14.00 น.และ 18.00 — 24.00 น. ของวันเดียวกัน

 สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย หรือให้บริการ

- ให้เปิดทำการเวลา 18.00 — 01.00 น. ของวันรุ่งขึ้นสำหรับสถานบริการที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ
- ให้เปิดทำการเวลา 18.00 -24.00 น. ของวันเดียวกันสำหรับสถานบริการที่ตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ

พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2509

 สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายหรือให้บริการที่ขออนุญาตตั้งเป็นสถานบริการ ต้องไม่อยู่ใกล้ชิดกับวัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียนหรือสถานศึกษา โรงพยาบาลที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน สโมสรเยาวชน หรือหอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก

 ห้ามผู้ได้รับอนุญาตตั้งสถานบริการจำหน่ายสุราให้แก่ผู้มีอาการมึนเมาจนประพฤติกวุ่นวายหรือครองสติไม่ได้

พระราชบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภา
ท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545

บทบัญญัติของกฎหมายจะเป็นการกำหนดข้อห้าม
การจำหน่าย การจ่ายแจกหรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้ง
ระหว่างเวลา 18.00 น. ของวันก่อนเลือกตั้งจนถึงสิ้นสุดวันเลือกตั้ง

- การควบคุมคุณภาพ

พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511

ได้มีการกำหนดมาตรฐาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

- 1) มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม : สุรากลั่น มอก. 2088-2544
- 2) มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม : ไวน์ มอก.2089-2544
- 3) มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม : เบียร์ มอก.2090-2544

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่กล่าวมาจะเป็นการกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการ วัตถุเจือปนอาหาร สารปนเปื้อน การบรรจุ เครื่องหมายและฉลาก วิธีวิเคราะห์และเกณฑ์ตัดสินที่จะใช้สำหรับผู้ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ

- การควบคุมการโฆษณาและฉลาก

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522

สุราและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ด้วย จัดว่า

เป็นอาหาร

ผู้ที่จะโฆษณาอาหารต้องได้รับอนุญาตจาก

คณะกรรมการอาหารและยา ก่อน ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาทาง

วิทยุกระจายเสียง ภาพยนตร์ตามโรงภาพยนตร์และหนังสือพิมพ์

หรือสิ่งพิมพ์ทั้งหลาย

ห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือชูกำลังทุกชนิดทางสถานีวิทยุ / โทรทัศน์เวลา 05.00 - 22.00 น. และการโฆษณาในช่วงเวลา 22.00 - 05.00 น. ต้องมีคำเตือนและจะเสนอได้เฉพาะภาพลักษณ์ของบริษัทหรือกิจการ (**Corporate image**) เท่านั้น ห้ามโฆษณาในลักษณะการแถมพกหรือให้รางวัลด้วยการการเสี่ยงโชคหรือให้ของแถม

การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือชูกำลังทุกชนิดทางป้ายกลางแจ้ง โรงภาพยนตร์และสื่อต่าง ๆ ต้องมีคำเตือนและห้ามมีป้ายโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นสื่อกลางแจ้งภายในรัศมี 500 เมตรจากที่ตั้งสถานศึกษาทุกระดับ

กำหนดให้ฉลากของสุราต้องมีข้อความ

“คำเตือน : ห้ามจำหน่ายสุราแก่เด็กอายุ
ต่ำกว่า 18 ปี

: การดื่มสุราทำให้ความสามารถ
ในการขับขี่ยานพาหนะลดลง

: เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี “ไม่ควรดื่ม”

พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

พ.ศ.2511

กำหนดให้ภาชนะบรรจุต้องมีเลข อักษร
ชื่อผลิตภัณฑ์ แรงแอลกอฮอล์ ปริมาตรบรรจุ
วัน เดือน ปีที่ผลิต วันเดือนปีที่หมดอายุ คำเตือนตาม
กฎหมายต้องเป็นภาษาไทย เช่น การดื่มสุราทำให้
ความสามารถในการขับขี่ยานพาหนะลดลง

- การควบคุมทางภาษี

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493

 จัดเก็บอากรเพื่อหารายได้สนับสนุนการคลังของรัฐ

พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

พ.ศ.2544

 ให้จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อสนับสนุนการรณรงค์การสร้างเสริมสุขภาพผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นสื่อ เพื่อให้ประชาชนสร้างเสริมสุขภาพให้แข็งแรง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และลดการบริโภคสุรา ยาสูบ หรือสารหรือสิ่งอื่นที่ทำลายสุขภาพ

 ให้กองทุนเผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนทราบถึงโทษภัยของการบริโภคสุรา ยาสูบหรือสารหรือสิ่งอื่นที่ทำลายสุขภาพ

- การควบคุมอุบัติเหตุจราจร

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522

✍ เป็นกฎหมายหลักที่บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ควบคุมอุบัติเหตุภัยอันเนื่องมาจากการดื่มสุราของผู้ขับขี่ โดยห้ามผู้ใดขับรถขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น

พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522

- ✍ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถในขณะปฏิบัติหน้าที่ต้องไม่เสพหรือเมาสุราหรือของมึนเมาอย่างอื่น

- ✍ ผู้ประจำรถ ได้แก่ ผู้ขับรถ ผู้เก็บค่าโดยสาร นายตรวจ

พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522

 ผู้ขอใบอนุญาตขับขี่ ต้องไม่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้
ลงโทษหรือถูกเข้าพนักงานเปรียบเทียบตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป สำหรับ
ความผิดเกี่ยวกับการขับรถอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

- ในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น
- ผู้ขอใบอนุญาตขับขี่ ต้องไม่เป็นผู้ติดสุรา ยาบ้า

และยาเสพติดให้โทษ

 กำหนดให้ใช้การตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์จาก
ลมหายใจ แต่ถ้าไม่สามารถทดสอบจากลมหายใจได้จึงจะทดสอบ
จากปัสสาวะและเลือด

- การควบคุมการจำกัดกลุ่มผู้บริโภค

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

 ห้ามผู้ใดกระทำการจำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์

 ห้ามมิให้เด็กซื้อหรือเสพสุราหรือบุหรี่หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือเสพสุราหรือบุหรี่

พระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2546

 ห้ามผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ รับผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์เข้าทำงานในสถานบริการ

 ห้ามผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ ยินยอมหรือปล่อยให้ผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ซึ่งมีได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้าไปในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541

 ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีทำงานในสถานที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535

 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการเสพสุราของข้าราชการพลเรือนเป็นเรื่องของความผิดวินัยฐานประพฤติชั่ว

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดมาตรการต่างๆ อันเกิดจาก
ผู้บริโภคร้องด้อมแอลกอฮอล์กระทำคามผิดและก่อความ
เสียหายไว้ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น

 ประมวลกฎหมายอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับความ

มึนเมา

 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในลักษณะ

ละเมิด

สวัสดี

